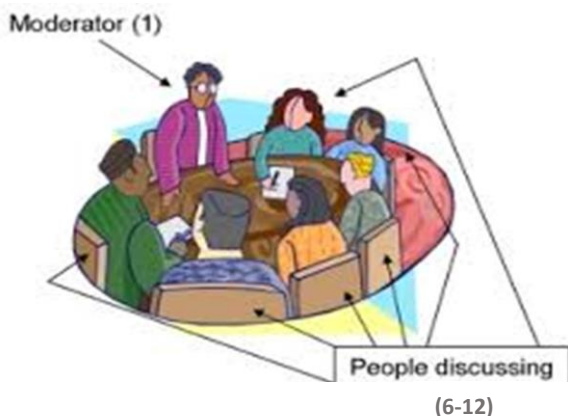

JAK NA FOKUSNÍ SKUPINY

Lenka Jantačová, Jana Drlíková (EJ NOK)

CO JE FOKUSNÍ SKUPINA?

- 6-12 účastníků; cca 60 – 120 min.
- Otázky typu „Proč...“, NE otázky „Kolik...“ (výsledkem „slova“, nikoli „čísla“)
- Počet a struktura FS jsou voleny systematicky (design/schéma FS)
- Účastníci FS mají s diskutovaným problémem přímou osobní zkušenost; jejich zkušenost je obdobná (každý má svůj příběh)
- Diskuse probíhá na základě předem připraveného scénáře

NA CO SI DÁT POZOR PŘI ZADÁVÁNÍ?

Příprava

- Jsou FS vhodné pro naše evaluační otázky?
- Nepodceňovat pečlivé vysvětlení našeho cíle dodavateli: (moderátor FS musí chápat účel FS; on je ten, kdo má porozumět respondentům)
- V ZD počítat s 1-2 pilotními FS k ověření scénáře, dále neměnit

Rekrutace

- Kdo sežene respondenty – dodavatel / zadavatel?
- Jak náročná je na rekrutaci naše cílová skupina?
- Kdo zajistí místo pro realizaci FS?
- V jaké lokalitě budou FS? (cestovní náklady)

Účast zadavatele

- Chceme se na některé FS podívat?
- Je vhodné, abychom byli přítomni? (anonymita, důvěra)

Přepisy/nahrávky

- Jsou tato data opravdu anonymizovaná? Pokud je vyžadujeme, jsme si jisti, že nemohou být zneužita? (např. sdílené složky, audit)

CO NENÍ FOKUSNÍ SKUPINA?

- Jakákoli diskuse s více lidmi
- Brainstorming
- Workshop
- Skupinový rozhovor (příběh poskládají účastníci dohromady)
- „Neřízená stříla“ (diskuze bez cíle, scénáře)

PŘEDNOSTI FS

- Získání podrobného popisu a vzhledu dc problému „black box“, porozumění chování a jednání účastníků
- Možnost klást dodatečné otázky, dostat se „pod povrch“
- Prozkoumání neznámého problému (generování hypotéz pro následný kvantitativní výzkum)
- Košatost, hloubka, detail informace

LIMITY FS

- Časově náročné, méně transparentní
- Není zobecnitelné, není reprezentativní na populaci – nejedná se o tvrdá data
- Riziko ovlivnění průběhu i výsledku výzkumníkem (nepodceňovat roli moderátora!) - subjektivita

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Technická pomoc

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

DESIGN- PŘÍPRAVA-REALIZACE

DESIGN A PŘÍPRAVA FS

- JDE o to, abychom získali pokud možno vyčerpávající data/názory k dané problematice; tzn. cílem při plánování je reprezentativnost názorů
- NEJDE o to, abychom měli reprezentativnost populace, nebudeme zobecňovat
- Cílem je sestavit homogenní FS, kde bude důvěrná a bezpečná atmosféra, respondenti by se mezi sebou neměli znát
- Vybereme si cca 1-3 hlavní kritéria a doplňující vedlejší kritéria, na základě kterých poskládáme respondenty do skupin
- Hlavním východiskem pro volbu kritérií by měl být zkoumaný problém, nikoli populace
- V rámci jedné FS by měli mít všichni obdobnou OSOBNÍ zkušenost s tématem;
- Počet FS pokrývá základní možné postoje a názory
- 1 FS je ve většině případů nedostačující; počet 4 – 12 FS by měl být dostatečný
- Připravíme si scénář pro diskuzi

PŘÍKLAD DESIGNU

Téma: kojenecká mléka

- *Cílová skupina = matky s alespoň 1 dítětem do 6 měsíců na kojeneckém mléku*
- *Hlavní kritéria: věk matky, počet dětí*
- *Vedlejší kritéria: rodinný stav, příjem (tzn. v rámci každé FS mix takových matek)*

POČET DĚTÍ VĚK MATKY	První dítě (prvorodička)	Více dětí (už má nějaké děti)
18-23	FS 1	FS 4
24-30	FS 2	FS 5
31-38	FS 3	FS 6

6 FOKUSNÍCH SKUPIN

SCÉNÁŘ DISKUZE (GUIDE)

- různé scénáře pro různé skupiny respondentů (např. uživatelé x neuživatelé nějaké služby)
- obsahuje i odhadovaný čas pro jednotlivé otázky/aktivity
- obsahuje přesné otázky, na které se budeme ptát, nikoli otázky výzkumné; otázka musí být konkrétní, citlivě formulovaná a srozumitelná
- otázky jsou formulovány tak, aby splňovala základní pravidla dotazování (ne otázky zavádějící, nejednoznačné, ano/ne dotazy apod.)
- ptáme se na přímou zkušenost účastníků, nikoli zprostředkovanou (ne otázky typu „Proč Váš nadřízený nepodal žádost?“)
- zvážit využití projektivních technik apod.
- scénář má tyto základní části:
 - ÚVOD (účel, pravidla, souhlas s nahráváním atd.)
Pravidla diskuze: respektuje se názor druhého, všichni mají možnost se vyjádřit, žádná odpověď není špatně atd.
 - PŘEDSTAVENÍ A ICE-BREAKER (uvolnění, navození atmosféry, všichni se vyjádří)
 - HLAVNÍ OTÁZKY (hlavní diskuzní ot.; doptávací ot., soustředit se na pochopení odpovědi)
 - ZÁVĚR (stručné shrnutí, doptat se, zda chce někdo něco doplnit, poděkovat ☺)

MODEROVÁNÍ

- Pokud není významná překážka, vždy je lepší pořádit zvukový záznam (jedná se o data, ke kterým se potřebujeme při analýze vracet)
- Ideálně moderátor + asistent (moderátor se soustředí na tok diskuze, asistent detailně zapisuje a řeší případné další problémy apod.)
- Moderovat spíše méně než více, ale dle scénáře
- Soustředit se hlavně na:
 - Příjemnou, uvolněnou, bezpečnou atmosféru
 - Zapojení všech účastníků (i introverti ☺)
 - Čas – měla by se probrat všechna plánovaná témata
 - Skupinovou dynamiku a přirozenost diskuze
 - Držení se tématu a účelu diskuze
 - Pochopení odpovědí a názorů

ANALÝZA

- Po každé FS si moderátor s asistentem shrnou a poznamenají první dojmy (to zpětně nelze)
- Hlavní analýza = kódování detailních zápisů FS
- Soustředit se na šíři a hloubku získaných názorů, nikoli na počet respondentů s daným názorem
- Rozlišovat rozdíly mezi různými skupinami respondentů (pokud jde)

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Technická pomoc

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR